

Kriminologi och Etiologisk Forskning¹⁾.

Av Professor THORSTEN SELLIN.

I en tidsålder som lidit av två katastrofala världskrig och som sett den förhärjande effekten av människans maktlystnad och ohämmade passioner är det lätt att nå slutsatsen att vårt största behov är en fördjupad kunskap om människans själsliv. Vad är denna varelse som under en så kort jordisk tillvaro lyckats i stor utsträckning bemästra naturkrafterna och skapa civilisationer av olika slag men ej lärt sig självbehärskning och konsten att leva i sämja med sina medmänniskor? I utforskandet av de gåtor som ligga gömda i människans själsliv ligger en av vetenskapens ädlaste uppgifter. Måhända kan hennes självkänedom leda människan till större självbehärskning. Är detta ej att förvänta båtar hennes växande herravälde över den livlösa naturen till litet annat än att bringa henne allt större möjligheter till självförintelse.

Behovet av självkänedom har lett till utvecklingen av alla de forskningsgrenar som inriktat sig på människan själv och på hennes samhällsliv. Med kunskapens tillväxt har forskningen blivit mer och mer specialiserad. Man söker numera förgäves efter universalgeniet som gav glans åt Renässansens dagar. Vetandet har blivit för komplicerat. Under de sista tre eller fyra århundradena har vetenskapen, likt det ekonomiska livet, utvecklats genom en större och större arbetsfördelning, en segmenteringsprocess som aldrig tycks sluta. Vi ha nu en mängd

¹⁾ Föredrag hållet inför Dansk Kriminologisk Selskab i Köpenhamn den 14 mars, 1947.

forskningsgrenar som syssla med människan. En del av dem befatta sig med hennes biologiska egenskaper, t. ex. hennes kroppsstruktur, mekaniska livsprocesser, patologiska avvikelser i form och funktion, o. s. v. Andra ha försökt att på ett mera indirekt sätt nå en djupare kunskap om människans egenartade väsen. De ha observerat och analyserat hennes skapelser, ej blott bostäder, transportmedel, verktyg och dylika yttre manifestationer av hennes intelligens, men även hennes samhällsinstitutioner, filosofi och religion, självbegrepp. Dessa olika vetenskaper ha så småningom fått egna titlar. Tid efter annan dyker en ny vetenskapsgren upp. Den ger ett ytterligare bevis på att vår begränsade intelligens åter tvingats att inskränka sig. Ju djupare vi lyckas tränga in i naturens mysterier, dess flera tycks vägskelen bliva.

Det är denna ständiga förgrening av vetenskapens träd som gjort det möjligt att utvidga våra kunskaper. Den har emellertid även en skuggsida. Den enhetlighet och klarhet som en gång i tiden tycktes prägla livet har försvunnit. *Max Scheler* gav uttryck åt denna känsla i de följande raderna, som hämtats från hans *Die Stellung des Menschen im Kosmos* och citerats av *Ernst Cassirer* i en av dennes sista böcker, *An Essay on Man*. „I ingen tidigare period av mänskligt vetande har människan ansett sig så gåtfull som i våra dagar. Vi ha en vetenskaplig, en filosofisk och en teologisk antropologi som stå främmande för varandra och därför ha vi ej längre en klar och följdriktig idé om människan. Den alltid växande mångfalden av de enskilda vetenskaperna som syssla med människoforskningen har mer och mer förvirrat och fördunklat vårt människobegrepp i stället för att klarlägga det.“

Den fortlöpande specialiseringen har även haft ett annat resultat, som tycks ställa möjligheten av en syntes av de olika vetenskapernas rön mer och mer i bakgrunden. Varje vetenskap har ett inre behov av ett kommunikationsmedel, ett ordförråd som lätt blir esoteriskt för de oinvigda. Därigenom försvåras samarbetet ytterligare. Den som idkar en viss vetenskap har ofta en känsla av att ej kunna begripa vad hans kollegor inom

andra vetenskaper syssla med. Detta medför ibland en känsla av underlägsenhet, ibland av överlägsenhet, beroende på individen eller forskningsfältet. De som arbeta inom de så kallade exakta vetenskaperna ha ofta visat sig avogt stämda mot, eller oförstående för, de forskningsfält som ej lyckats nå samma precision och tillförlitliga resultat.

Människans lyten och bristfälligheter ha kraftigt sporrat beteendeforskningen. På sätt och vis ha vi syndaren och brottslingen att tacka för många av de framsteg som gjorts inom de psykologiska och sociala forskningsområdena. Brottslighet, betraktad som en extrem beteendeform, har sålunda ofta studerats som ett medel att pröva giltigheten av någon hypotes gällande den normala — d. v. s. icke brottsliga — människans egenskaper eller handlingssätt. Ibland har brottslingens biologiska avvikelser stått i förgrunden av dessa forskningar, ibland har det varit missförhållanden inom hans sociala miljö.

Det har blivit vanligt att påstå att de undersökningar som velat ge en förklaring av brottsligt beteende vittna om existensen av en självständig vetenskap kallad kriminologi. Man kan med rätta fråga sig om en sådan vetenskap existerar. Att här återge de många definitioner som kriminologien påbörjats skulle endast förvirra. I allmänhet kan man urskilja två huvudvarianter. Ordet kriminologi har ofta använts för att beteckna „vetenskapen“ som undersöker brottets orsaker, men ofta har det fått en mera omfattande betydelse och har då inbegripit allt det vetande som är riktat på brottets orsaker och samhällets åtgärder för att utrota dessa orsaker eller behandla den brottslige. Ibland har den förra och mer begränsade meningen fått en illa motiverad specialbenämning, som då t. ex. kriminalbiologien, ammad av tyska och österrikiska forskare, ansetts inbegripa miljöforskningen, eller kriminalsociologien påstått, enligt *Enrico Ferri*, innefatta de biologiska forskningarna.

Om vi nu se närmare på de vetenskapare som intresserat sig för brottets fråga, observera vi ibland dem anatomer, antropologer, biofysiker, endokrinologer, etnologer, fysiologer, geneti-

ker, geografer, meteorologer, nationalekonomer, psykiatrer, psykoanalytiker, psykologer och sociologer. Det är ett välkänt faktum att en vetenskap består av ett material, systematiskt samlat på grund av vissa för denna vetenskap givna antaganden, vilka bilda en enhetlig referensram som ger vetenskapen i fråga dess säregna prägel. Visserligen ha alla vetenskaper en gemensam metod, den logiska analysen, men ingen arbetsduglig referensram kan omfatta alla vetenskaper. Man nödgas därför att draga den slutsatsen att då brottets etiologi numera undersöks från så många olika utgångspunkter, finns det överhuvudtaget ingen enda vetenskap som med rätta kan kallas kriminologi. Brottslighet är blott ett beteende som av staten, d. v. s. det politiska samhället, betecknats som förkastligt, men som annars åtlyder samma lagar som äro bestämmande för allt mänskligt beteende. Då man ej längre kan tänka sig en enda vetenskap som kan anses innefatta förklaringen av hela det mänskliga beteendet, kan man ej hellre tänka sig en som omfattar ett mindre tvärsnitt av detta beteende.

Ordet kriminologi är egentligen blott en sorts encyklopedisk och praktisk term som betecknar alla de hypoteser, teorier och fakta som belysa brottets etiologi, oberoende av deras upprinnelse. Denna åsikt förtydligas om vi uppehåller oss vid ordet kriminolog, d. v. s. en person som idkar „kriminologi“. Efter vad som redan påpekats angående den arbetsfördelning inom vetenskapen, som utmynnat i de många grenar som mer eller mindre syssla med brottsligt beteende, är det ju självklart att det inte kan finnas någon vetenskapare, som kan studera brott och brottslingar från alla synpunkter och med hjälp av alla forskningsmedel som stå de olika vetenskaperna till buds. Benämningen kriminolog är därför en sorts hederstitel ungefär lika deskriptiv som den som bärs av en filosofie doktor. I verkligheten ha vi blott psykiatrer, psykologer, sociologer, o. s. v., som inom sina egna vetenskapers gränser och med hjälp av de forskningsmedel de bemästrat angripa det brottsliga beteendets problem. Offer för den vetenskapliga arbetsfördelningen och bundna av de begränsningar som deras ensidiga utbildning påtvingat dem, äro dessa forskare nödsakade att verka inom

sina respektive arbetsfält även om de ofta kunna observeras kasta långtansfyllda blickar över staketet in i grannens trädgård och kanske tvekande plocka ett blomster därifrån eller till och med djärvt kritisera grannens skicklighet som trädgårdsmästare. Litteraturen visar ju upprepade gånger att specialisten endast sällan visar sig vara en helt tillförlitlig referent av de inom en annan vetenskap gjorda rönen, emedan dessa rön oftast vila på begrepp och forskningsmedel som referenten ej behärskar.

Även om ordet kriminolog ej längre har vetenskapligt berättigande, kunde man väl från praktisk synpunkt försvara benämningarna kriminalpsykolog, kriminalsociolog, o. s. v., för forskare som inom de enskilda vetenskaperna ägnat sig åt studiet av det brottsliga beteendet, även om det ej finns, strängt taget, några motsvarande specialvetenskaper.

Att ordet kriminologi har ett praktiskt värde torde ingen bestrida. Man bildar inte en ny vetenskap genom att plocka ihop alla vetenskapers rön i samband med en viss fråga, men det kan vara praktiskt att samla dem ändå fastän syntesen saknas. Om detta anses tillåtligt och kallas kriminologi, borde ingen opposition uppstå mot att bruka denna term även på ett annat praktiskt sätt, nämligen som beteckning på allt vetande som samlats kring brottets problem. Det är så termen kriminologi användes av de flesta amerikanska forskarna, fastän grunden till ett sådant bruk ej alltid framgår ur diskussionen i deras handböcker. Den blandning av etiologi och kriminalpolitik som utmärker dem kan kallas kriminologi med lika stort berättigande som den mera snävt tilltagna definitionen av arbetsfältet som ofta är kännetecknande för de europeiska handböckerna. Båda ha enbart praktiskt värde. Det är brottet som ett personligt och ett samhällsproblem som bragt vetenskapare, lagstiftare, styresmän, och rättsfilosofer tillsammans. Deras samarbete är ur social synpunkt både nödvändigt och nyttigt, men att begreppsbildningen under sådana förhållanden ej kan nå den enhetlighet som en vetenskap fordrar är lätt begripligt och oundvikligt.

Med tillhjälp av det utomordentliga redskap, som vi kalla den vetenskapliga logiken, har forskaren på alla möjliga områden kunnat avslöja åtminstone en del av naturens hemligheter. Utgångspunkten har varit ett antagande att det existerar i naturen, vare sig den är livlös eller levande, lagbundenheter som kunna fastställas genom observation och analys. Ändamålet med forskningen har varit att med växande precision kunna förutsäga vad som kan väntas hända ifall den eller den företeelsen eller situationen uppstår.

De mest sensationella erövringarna ha ju gjorts på naturvetenskapernas område, där forskaren själv kunnat ställa upp experiment och kontrollera deras förlopp i alla detaljer. Det blir svårare då man riktar forskningen på människans själsliv och på samhällets invecklade problem. Här kan man sällan experimentera i ordets vanliga mening. Dessutom kan forskaren ej lika lätt taga en helt objektiv inställning till det problem han fördjupar sig i. Ofta måste han undersöka problem som innehåller värdesättningar som han själv ej lyckats helt frigöra sig ifrån. Sådana svårigheter äro ej helt frånvarande i andra vetenskaper. Kulturen, d. v. s. summan av alla kulturprodukter av materiell och immateriell art, sätter alltid gränser för vetenskapen och ger den sin riktning. Emellertid torde ingen bestrida att det är endast genom att angripa samhällets problem med det vetenskapliga tänkandets rigör och arbetsredskap som större insikter kunna vinnas. Även samhällslivet måste anses besitta lagbundenheter, som kunna fastslås genom forskning.

Då forskaren intresserar sig för brottslighetens problem angriper han detta på samma sätt som han undersöker andra naturfenomen. Han vill, t. ex., veta om brottslingens egenskaper äro andra än den laglydiges, om hans levnadsbana eller livsprocesser äro olika dennes eller om hans beteende står i samband med särskilda tendenser eller faktorer i hans utveckling. Varför har han ej samma motståndskraft mot inre eller yttre påfrestningar? Ligger förklaringen i hans egenartade personlighet, hans biologiska arv eller hans sociala miljö? Dessa och liknande frågor kräva svar. Den växande litteraturen visar att intresset för dem aldrig sinat.

Hur kan man egentligen hoppas på att nå lösningarna? Varje människas personlighet är ju produkten av en mångfald av invecklade element. Hennes kropp och hennes sjäsliv, det intima förhållandet dem emellan, de otaliga växelverkningarna mellan individen och hans miljö ställa ett nästan övermänskligt krav på forskaren, som ju aldrig kan få ett grepp om det mänskliga beteendet i sin helhet, dels på grund av sin ensidiga utbildning som specialist, dels på grund av sin begränsade intelligens. Hela frågeställningen och arbetstekniken inom forskningen är sådan att varje enskild forskare nödgas angripa blygsamma uppgifter om han hoppas draga ett litet strå till kunskapens stack.

Det har ofta påståtts att en av „kriminologiens“ huvuduppgifter är att fastställa brottets orsaker, d. v. s. konstanta förhållanden mellan brottsligt beteende och faktorer eller element inom eller utom den brottsliges person. Tusentals större och mindre arbeten ha publicerats under de sidsta femtio åren i syfte att belysa eller bevisa existensen av sådana lagbundenheter, och man har trott sig kunna avslöja hundratals dylika konstanter. Ett tiotal år sedan försökte författaren klassificera dessa för att bestämma vilka forskningsprinciper som följts¹⁾. Det befanns då att forskningarna haft till avsikt att upptäcka någon av de följande sammanhangen:

1. Frekvensen av en egenskap hos en grupp av brottslingar, jämförd med andra brottslingsgrupper eller med laglydiga grupper. Hit höra, t. ex., de många undersökningarna om intelligensnivån hos brottslingar av en eller annan art.
2. Frekvensen av brottslighet eller brottslingar hos en samhällsgrupp med en viss egenskap, före och efter denna egenskap försvunnit eller förändrats, eller jämförd med en grupp som har samma egenskap mer eller mindre utpräglad eller en helt annan sådan. Som ett exempel kan man tänka sig en undersökning av brottsfrekvensen hos en yrkesgrupp med hög analfabetism jäm-

¹⁾ Se författarens monografi *Culture Conflict and Crime*. 116 s. New York: Social Science Research Council, 1938.

förd med en grupp med lägre eller ingen analfabetism, eller en jämförelse mellan brottsligheten hos originalgruppen före och efter analfabetismens försvinnande.

3. Frekvensen av brottslighet eller brottslingar inom ett geografiskt område med en viss egenskap, före och efter denna egenskap försvunnit eller förändrats, eller jämförd med ett område som har samma egenskap mer eller mindre utpräglad, eller en helt annan sådan. T. ex. en undersökning av brottsligheten inom en stad vid olika tidpunkter eller jämförd med landsbygden.

4. Utvecklingen, eller tendensen, av brotts- eller brottslingskurvan inom en samhällsgrupp med en viss egenskap, jämförd med en grupp som har samma egenskap i mer eller mindre utpräglad form eller en helt annan sådan. T. ex., brottslighetskurvan under en lång period för gifta, jämförd med ogifta, män.

5. Utvecklingen, eller tendensen, av brotts- eller brottslingskurvan inom ett geografiskt område med en viss egenskap, jämförd med ett område som har samma egenskap i mer eller mindre utpräglad form eller en helt annan sådan. T. ex., jämförelser mellan industristäder och handelsstäder, städer och landsbygd, o. s. v.

6. Brotts- eller brottslingskurvor jämförda med kurvor representerande natur- eller samhällsfenomen. T. ex., korrelationer mellan de förstnämnda kurvorna och konjunkturkurvan, temperaturkurvan, o. s. v.

De exempel som ovan nämnts ha ju endast illustrativt värde. De flesta undersökningar som fullbordats av kriminologer ha inte helt och hållet följt det här uppställda schemat. Oftast saknas kontrollgrupper och forskaren nöjer sig med att studera brottslighet eller brottslingar utan tanke på kontrollerande jämförelser som enbart kan ge hans resultat trovärdighet. Sinnesslöhet eller fattigdom kan, t. ex., påvisas hos ett visst antal brottslingar men kan ej tillmätas någon betydelse förrän man vet hur stor frekvensen av sinnesslöhet och fattigdom är inom de samhällsgrupper eller -lager från vilka brottslingarna komma. Ett par århundraden tillbaka påstods det allmänt att

brottslighet och okunnighet stod i nära samband med varandra, en åsikt som *Beccaria* hade. Voro inte de flesta fångarna analfabeter! Om man blott lärde alla läsa och skriva skulle brottslighet förebyggas. Men, under tidernas lopp har analfabetismen praktiskt taget försvunnit från våra anstalter. Orsaken är helt enkelt att i gångna tider kunde inte de flesta mänskorna läsa och skriva. Trots dessa färdigheters spridning ha vi ännu brottslingar. I allmänhet tycks bildningsnivån hos brottslingar och icke-brottslingar från samma samhällsgrupper vara ungefär densamma. Kontrollgruppen måste alltid väljas enligt fasta vetenskapliga principer. Om man endast jämför fängelsefångar, t. ex., som nästan uteslutande komma från de lägre klasserna i samhället, med hela det utomstående samhällets innevånare, de bättre lottade klasserna inbegripna, är det omöjligt att nå annat än intetsägande resultat.

Kriminologen har angripit problemet om brottets etiologi från två olika håll. Han har antingen studerat brottslingen i hopp om att i hans konstitution, livsprocesser eller själsliv spåra de karakteristiska drag som skiljer honom från hans medmänniskor, eller också har han i brottslingens miljö sökt de sociala förhållanden eller processer som haft inflytande på dennes brottslighet. Den förstnämnda inställningen är typisk för de vetenskaper som av gammalt inriktat sig på individen. För antropologen, psykiatern och psykologen är denna arbetsväg den naturliga. Miljöforskaren, däremot, har företrädesvis använt sig av statistiska källor och faktmassor, med det resultat att det lätt förefaller en som om studiet av den individuella brottslingen vore en naturvetenskaplig teknik och statistiska gruppundersökningar en samhällsvetenskaplig sådan. Hand i hand med en dylik uppfattning går ofta en idé att dessa båda arbetsmetoder på sätt och vis stå i strid med varandra eller att de åtminstone inte äro besläktade. Ingenting av dessa åsikter är berättigad.

I studiet av det individuella fallet antager man att om man blott kunde riktigt skärskåda individen från alla möjliga håll

och lära känna honom i alla detaljer så kunde man förstå och förklara hans beteende. Därför undersöker man brottslingen noga både genetiskt (historiskt) och tvärsnittligt, d. v. s. man försöker beskriva så fullt som möjligt hans utveckling samt hans personlighet vid tiden för undersökningen. Upplysningarna kunna vinnas på ett av två sätt. Man ställer frågor till den undersökte eller till personer som känna honom och får muntliga eller skriftliga svar, eller också undersöker man honom med hjälp av instrument, kanhända, som ofta även fordra den undersöktes välvilliga medverkan. I detta hänseende äro naturvetenskaparna bättre utrustade än samhällsforskaren, vilkens attitydtester, t. ex., äro primitiva redskap jämförda med febertermometern, roentgenapparaten, o. s. v.

De fakta som forskaren samlar i studiet av det individuella fallet äro de fakta som han tillmäter etiologisk betydelse. Han behöver ej alltid gå vidlyftigt tillväga. Ibland kan hans protokoll vara fyllt av otaliga fakta som samlats genom ingående och vittomfattande undersökningar, men ibland innehåller det kanske endast några fakta av den typ som registratorn noterar då en fånge intages på en anstalt. Vilken form protokollet än må ha, vare sig det är författat som en berättelse eller ett statistiskt formulär, innehåller det endast råmaterialet för den analys, som har till syfte att klarlägga bevisbara etiologiska konstanter.

Det har redan påpekats att protokollet innehåller de fakta som forskaren anser relevanta. Han har samlat dem på grund av vissa förutfattade begrepp om deras etiologiska värde. Hans tolkning av deras mening eller innebörd vilar även på förutfattade begrepp. Dessa utvalskriterier och tolkningskriterier äro ömsesidigt beroende av varandra. Utvalskriterierna vila på förutsättningen att vissa fakta ha etiologisk betydelse och därför måste noteras. Tolkningen har värde endast till den grad den vilar på vetenskapligt redan fastställda lagbundenheter, d. v. s. det vetande som bestämde utvalskriterierna. Om vissa etiologiska sammanhang eller lagbundenheter förut konstaterats kommer forskaren att observera och anteckna de fakta som ha

relevans i samband därmed, men om sådana konstanter ej förefinnas blir protokollet en samling av fakta som kanske inte har något vetenskapligt värde.

Det har inte saknats forskare som trott att om man bara samlade massor av „fakta“ utan någon förutfattad utvalsprincip, kunde man måhända upptäcka lagbundenheter av det ena eller det andra slaget. Dylika åsikter äro helt verklighetsfrämmande. I vetenskapligt arbete kan man inte gå till väga som bibliofilen som köper hela bibliotek i hoppet att bland böckerna finna originalupplagan av en mycket sällsynt bok. Forskaren måste arbeta mera ekonomiskt, börja med en hypotes och metodiskt söka efter de fakta med vars hjälp han kan pröva dess giltighet.

Hur kan man då göra framsteg inom forskningen? Hur kan man fastställa nya lagbundenheter? Här måste forskarens fantasi sättas på prov. Nya hypoteser äro fantasifoster, produkter av den rutinerade forskarens skolade gissningsförmåga. Visserligen tycks nya upptäckter ibland vara rena lyckträffar, men som en fransk matematiker en gång sade hända dylika lyckträffar vanligtvis endast sådana som äro utmärkta spelare.

Nya hypoteser kunna blott formuleras inom vissa gränser, ty forskarens fantasi är fjättrad av kulturens imperativ. Det är inte lätt att stiga ut ur vetenskapens referensram vid en given tidpunkt. Så kallade fakta, som skulle vara av största betydelse blott de igenkändes, ligga oanade eller förkastas därför att de inte passa in i gängse vetenskapliga åskådningar. Det var en gammal kirurg i Philadelphia som långt före Pasteur blev berömd därför att hans patienter snabbt och utan obehagliga sviter tillfrisknade, fastän postoperativa infektioner och dödsfall voro dagliga händelser på hans tid. Själv ansåg han förklaringen ligga i sin kirurgiska färdighet. Han brukade stolt säga att han kunde utföra svåra operationer utan att få en droppe blod på sina manschetter. Hans framgångar hade emellertid en helt annan förklaring. Han var mycket stolt över sina välformade händer och hade en nästan patologisk avsky för smuts och orenlighet. Han vägrade att röra vid en patient eller

begagna ett instrument som ej tvättats. Under operationens gång tvättade han ofta händerna och fordrade av både assistenter och sköterskor att de skulle göra detsamma. Han stod på tröskeln av den aseptiska kirurgiens upptäckt men förstod ej innebörden av de „fakta“ som han dagligen, så att säga, umgicks med.

Vetenskapens historia myllrar av dylika exempel. Ibland är blindheten förstärkt genom att någon ledande auktoritet inom forskningen skapat skola. Hans starka personliga inflytande kan i så fall verka nästan som skygglappar. Det påstås att man i hundratals år efter Galenus gjorde obduktioner, som avhöljde existensen av anatomiska detaljer som den store läkaren förbigått, och att kirurgerna i dylika fall helt enkelt ignorerade dessa detaljer såsom betydelselösa emedan de ej omnämnts av Galenus.

De fakta som noteras av forskaren måste så definieras att analysen och slutsatserna kunna jämföras med andra forskares prestationer. Naturvetenskaperna ha i detta hänseende gått långt framåt och ha skapat ett till stor del internationellt kommunikationsmedel. Kemikern och fysikern, i synnerhet, kunna tillgodogöra sig resultatet av alla länders forskningar och kontrollera deras giltighet. De tala samma språk. Samhällsvetenskaperna däremot ha blott tagit de första stegen i detta sammanhang. Allmän förbistring råder på begreppsformuleringens område. Statistiska enheter i otaliga studier som behandla samma problem äro ofta helt ojämförbara. Från enbart metodologisk synpunkt är därför samarbete mellan kriminologer en nödvändighet, både nationell och internationell. Dylika brister visa sig särskilt tydligt i kriminalstatistiken, som är en av sociologens viktiga källor.

Det har redan påpekats att medicinskt eller psykologiskt skolade kriminologer av gammalt inriktat sig på studiet av det enskilda fallet. Denna teknik har så småningom även kommit till användning inom miljöforskningen. Som ett medel att vinna insikter i miljöns inflytande på brottslingen började den blyg-

samt användas av socialarbetaren i slutet på 1800-talet och kanske även tidigare. Det dröjde längre innan samhällsforskaren såg värdet av dylika undersökningar. I Amerika ha sociologer mer och mer använt sig av denna metod alltsedan psykiatern *William Healy* utgav sin banbrytande bok, *The Individual Delinquent*, år 1915. Utgångspunkten i sådana undersökningar kan betecknas som socialpsykologisk, d. v. s. brottslingen undersöks som miljöprodukt, en individ som i sin personlighet upptagit eller annammat de kulturelement, drag och inflytelser för vilka han utsatts i loppet av sin utveckling. Forskaren hoppas därigenom nå en förklaring av miljöns personlighetsdanande kraft.

Hur intensivt ett enda fall än undersöks från etiologisk synpunkt kan intet av värde avslöjas om inte vetenskapen redan tillfyllest bevisat att de företeelser som fallet uppvisar ha etiologisk betydelse. En ny hypotes kan därför inte fastslås genom studiet av blott ett fall. Många sådana undersökningar måste då göras och statistiskt bearbetas. Den statistiska analysen är därför ett oundgängligt och självklart verktyg. Men hur förhåller det sig med kriminalstatistiken eller med statistiska forskningar som använt dess tabeller som källa för försök att fastställa etiologiska sammanhang? Ha vi inte här att göra med en arbetsteknik av annan art än den som förut nämnts?

Det är en ganska vittspridd åsikt som här antydes. Låt oss, t. ex., betrakta brottslighetsstatistiken som utges av de statistiska centralverken i de flesta länderna. Tabellerna i dessa publikationer äro grundade på uppgifter som inlämnats i form av mycket korta rapporter eller protokoll rörande individuella brottslingar, deras brott, kön, ålder, civilstånd, bosättningsort, yrke, dryckesvanor, tidigare brottslighet, straff, o. s. v. Den statistiska byrån bearbetar dessa protokoll på ett sätt den anser givande, uppställer jämförande tabeller, räknar ut frekvenssiffror, o. s. v. Den tryckta statistiken omfattar alltså en analys av mycket korta protokoll över massor av enskilda fall. Samhällsforskaren som använder den offentliga kriminalstatistiken möter det hinder att han ej själv haft tillfälle att planera dessa

protokoll. Han har inte heller fått utvälja från dem de uppgifter som han kanske ville ha analyserade. Slutligen har den statistiska bearbetningen gjorts av andra. Han nödgas alltså att bruka ett material som redan preparerats, vanligtvis utan hans råd eller hjälp. Därigen försvåras ju hans arbete ofta på det högsta, men detta döljer inte det faktum att ingen principiell skillnad existerar mellan den offentliga brottslighetsstatistiken och det statistiskt bearbetade materialet i forskningsarbeten som vila på studiet av många enskilda fall. Skillnaderna äro av teknisk art.

I allmänhet kan man säga att de tekniska hjälpmedel och tillvägagångssätt som utarbetats inom de olika vetenskaperna fått användning i forskningen som inriktat sig på brott och brottslingar, och att den kriminologiska forskningens framåtskridande huvudsakligen beror på de framsteg som göras inom de olika beteendevetenskaperna som ger den näring. Detta senare faktum förringar på intet sätt nödvändigheten eller nyttan av kriminologisk forskning. Brottsligheten som samhällsproblem och det brottsliga beteendets gåtor stå alltjämt i behov av lösning.